

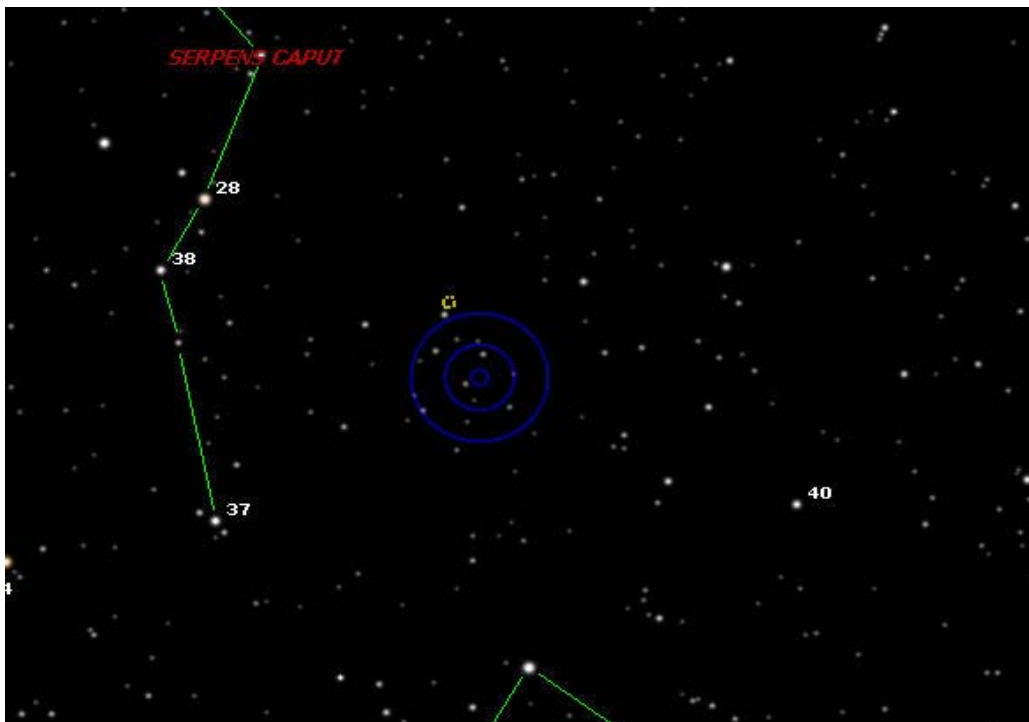
In voor een uitdaging voor de zomervakantie? Zoek de Palomars!

Jan van Gastel

Bij de SSA zijn de afgelopen paar jaar flinke telescopen gebouwd. En met flink bedoel ik dan met spiegels van 30 centimeter of meer. Een aantal van de eigenaars van deze telescopen zal ongetwijfeld in de zomervakantie de telescoop meenemen naar donkere oorden, bijvoorbeeld Frankrijk. Zeer interessante objecten voor de grotere telescopen zijn de Palomar bolhopen. Deze bolhopen zijn in 1950 ontdekt op de foto's van de POSS, of voluit: de *Palomar Observatory Sky Survey*. Een aantal van deze bolhopen is slechts te zien met telescopen met een aperture van 50 cm of meer, maar die laat ik in deze bespreking weg. De meeste hieronder zullen al met een 30 cm zichtbaar zijn en een enkele wellicht pas met een 40 cm. De beschrijvingen zijn gebaseerd op mijn eigen waarnemingen met mijn 50 cm telescoop, in de Franse Alpen. Ik heb ze nu (lente 2008) allemaal gezien. De zoekkaartjes zijn gemaakt met Skytools. Er zijn niet veel foto's van Palomars. Fotografen kunnen zich dus ook uitleven.

Palomar 5, Serpens: RA 15:16:05 en Decl -00:06:42

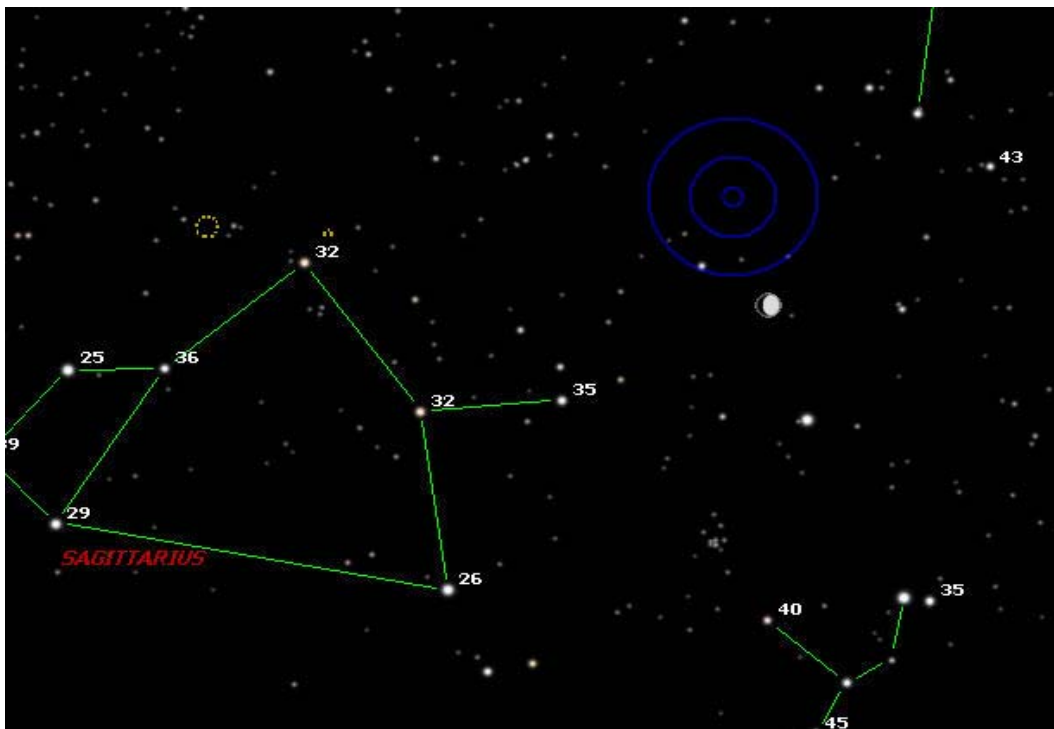
Hoewel een magnitude van 11.8 gemakkelijker haalbaar lijkt: dit is niet het geval. Door de grootte heeft de bolhoop een vrij lage oppervlaktehelderheid (23 mag/arcsec^2). Te zien is met name het heldere binnendeel. Een zeer zwakke doch wel duidelijk waarneembare 'gloed'. Voorts bij langdurige observatie (bij 545x), hier en daar wat aan en uit flitsende zeer zwakke sterretjes, met name aan de N-O kant van het cluster. Hier lijkt de cluster ook iets geconcentreerder. Haalbaar met een 40 cm telescoop onder goede omstandigheden. Misschien met een 30 cm, voor iemand met heel goede ogen. Hij ligt vlakbij Messier 5: het gele cirkeltje op het 5 zoekkaartje.

Palomar 6, Ophiuhus: RA 17:42:43 en Decl -26:13:24

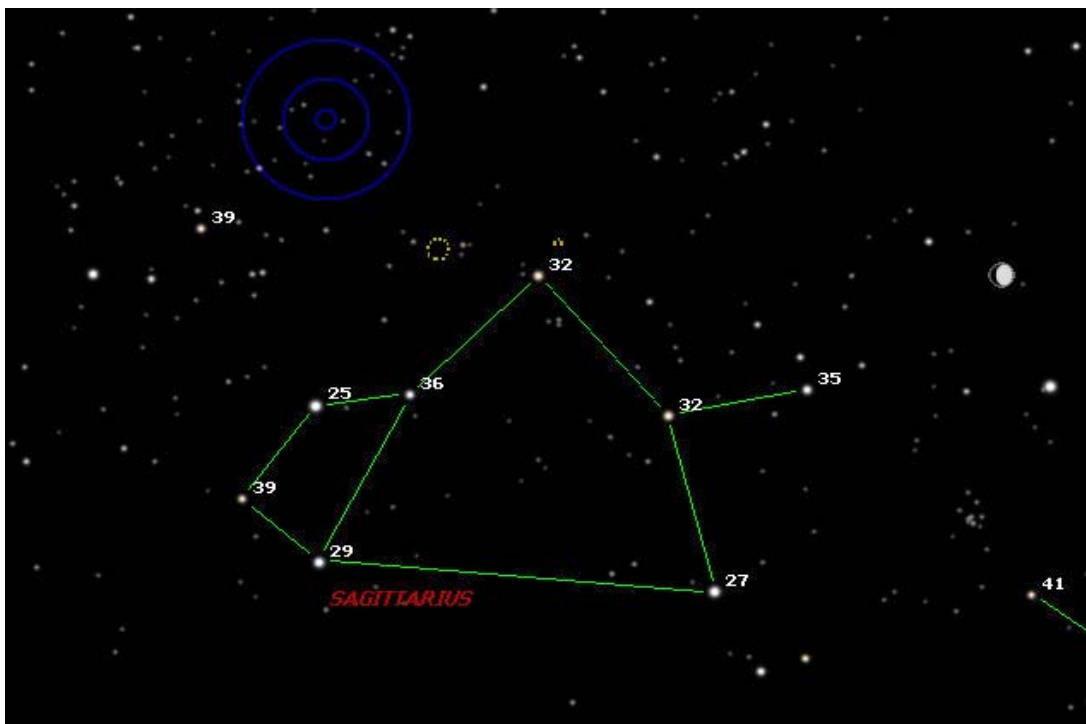
Ook bij deze Palomar was een zwakke gloed te zien en hier en daar aanflitsende sterretjes. Door de lage stand minder goed waarneembaar dan volgens mij mogelijk is. Beste vergroting met mijn telescoop was 400x. Ook deze bolhoop is haalbaar met een 40 cm telescoop. Qua

moelijkheidsgraag vergelijkbaar met Palomar 5.

Palomar 8, Sagittarius: RA 18:41:30 en Decl -19:49:36

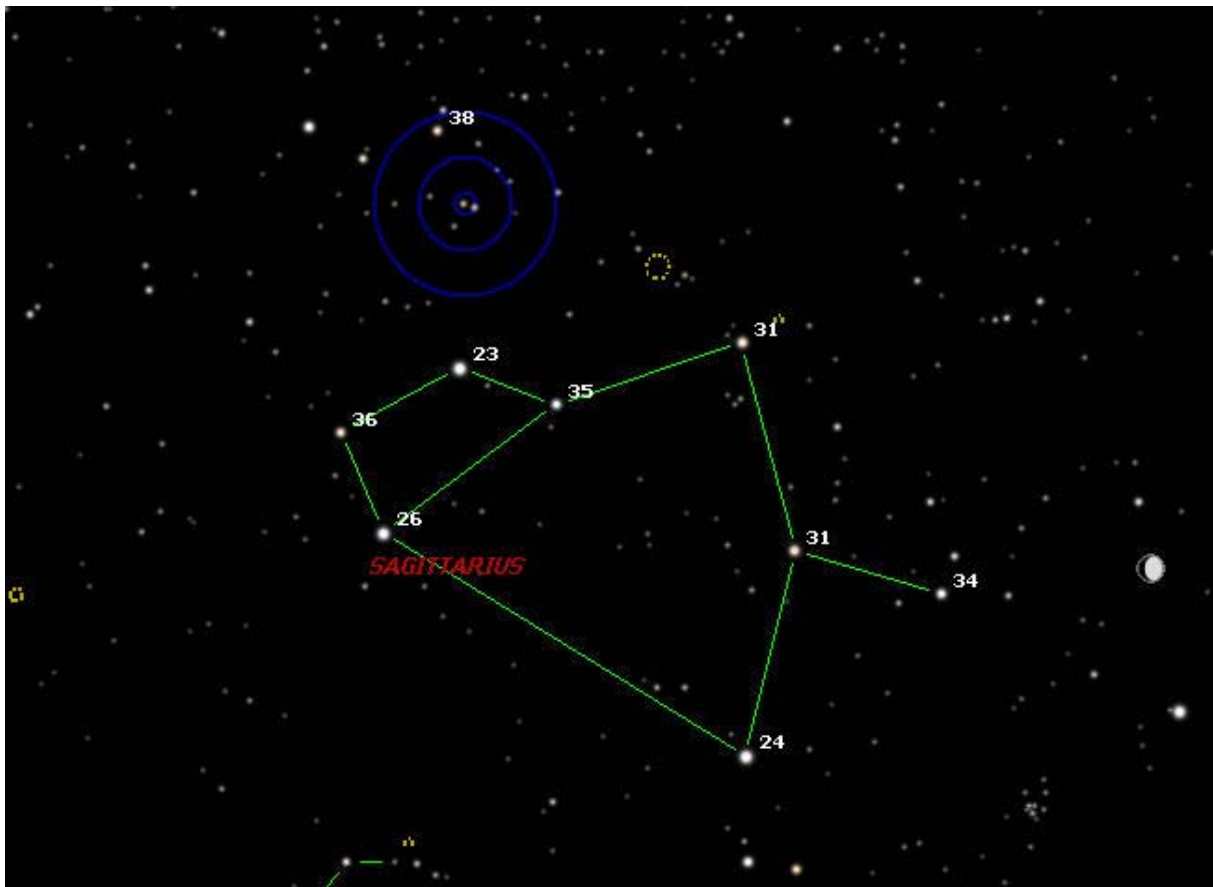
Gemakkelijke bolhoop. Al te zien bij een vergroting van 80x. Bij hoge vergroting uiteraard wel meer sterren opgelost, met name aan de Zuidwest zijde. Wat onregelmatig van vorm. Moet met 30 cm telescoop zeker te zien zijn.

Palomar 9, Sagittarius: RA 18:55:06 en Decl -22:42:06

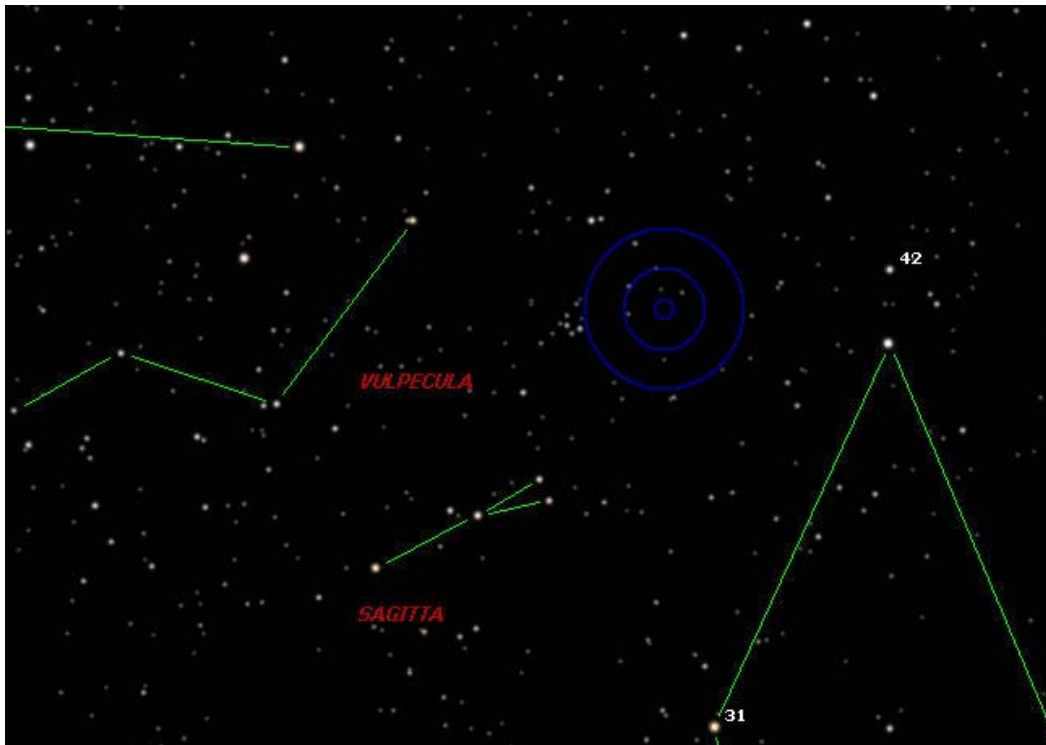
Voor het eerst heb ik deze bolhoop in 2001 waargenomen. Het was mijn eerste Palomar. Het is de helderste (magnitude 9.2) en hij zal dan ook goed met een 30 cm telescoop te zien zijn, zelfs met een kleinere. Volgens sommige bronnen is hij zelfs van magnitude 8.4. De bolhoop lijkt drie lobben te hebben. Dat komt omdat er tweemagnitude 13 sterretjes vlakbij staan. Door slechte seeing en hoge vergroting worden die uitgesmeerd. Best zichtbaar, met mijn telescoop, bij 200x. Is ondanks de magnitude overigens niet zo gemakkelijk als men zou denken.

In 2002 heb ik deze bolhoop weer bekeken, om te kijken of ik nu de sterretjes beter als sterretjes kon zien. Maar door de minder goede seeing was dat niet zo. Het resultaat was dan ook hetzelfde. Hogere vergrotingen dan 200x geven geen beter resultaat. Wel levert het iets meer opgeloste sterretjes.

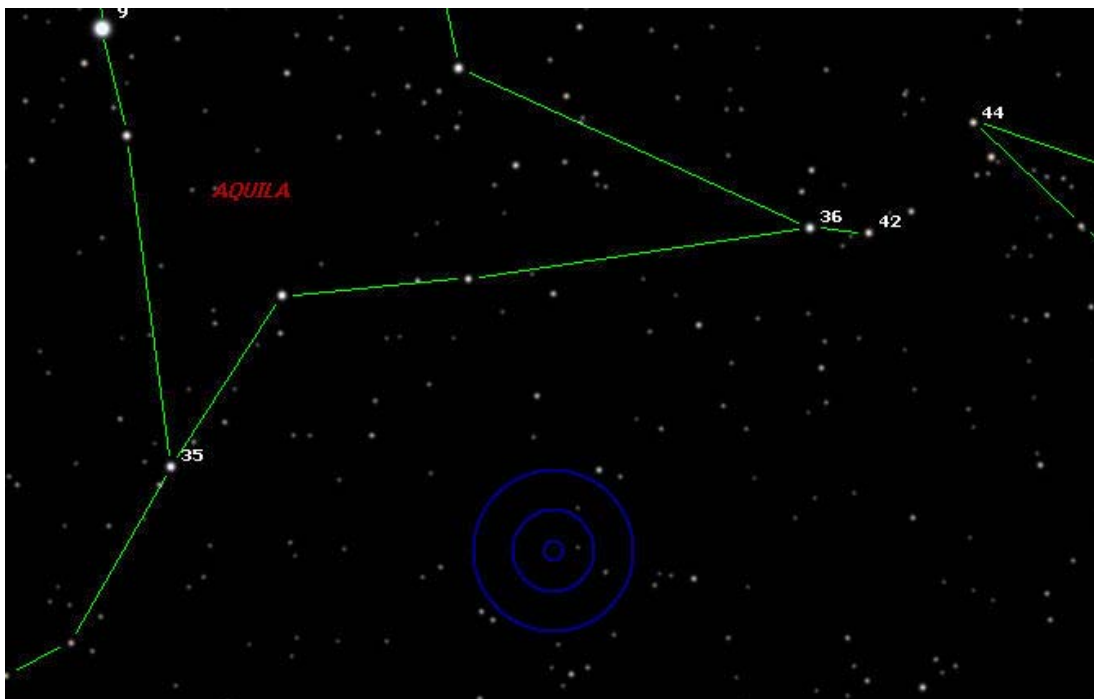
Palomar 10, Sagitta: RA 19:18:02 en Decl 18:34:18

Deze bolhoop staat vlakbij de open sterrenhoop die bekend staat als 'de coathanger', die daarom goed als startpunt voor een waarneming te gebruiken is. Evenals Palomar10 is deze Palomar niet bijzonder moeilijk. Er is een duidelijke gloed te zien en bij 400x flitsen er regelmatig 10-15 zwakke sterretjes aan. Zeker te doen met een 30 cm telescoop onder goede omstandigheden.

Palomar 11, Aquila: RA 19:45:14 en Decl -08:00:24

Een van de meer heldere Palomars, echter moeilijker dan andere bolhopen van dezelfde magnitude, maar toch vrij gemakkelijk. Een duidelijke gloed te zien en bij hogere vergroting 10-12 zwakke opgeloste sterretjes (van ongeveer mag. 16).

Palomar 12, Capricornus: RA 21:46:39 en Decl -21:15:06

Ik betwijfelde of ik deze bolhoop wel zou kunnen zien, vanwege de lage stand op het moment dat ik hem kon waarnemen. Maar het viel mee. De bolhoop was wel vaag, maar toch goed te zien: een flauwe gloed met een enkel sterretje erop. Wat onregelmatig van vorm. Niet een echt moeilijke Palomar en waarschijnlijk met een 30 cm telescoop redelijk goed waar te nemen.

